

2001 YILI OCAK-HAZİRAN DÖNEMİ

ÖDEMELER DENGESİ GELİŞMELERİ

Ödemeler Dengesi Gelişmelerine ilişkin ayrıntılı tablolar, <http://www.tcmb.gov.tr> internet adresinde, "[Yayınlar/Sürekli Yayınlar/Türkiye'nin Ödemeler Dengesi İstatistikleri](#)" başlıkları altında yer almaktadır.

2001 yılı Ocak-Haziran döneminde ödemeler dengesi gelişmelerine ilişkin başlıca hususlar aşağıda sunulmaktadır:

A- CARI İŞLEMLER

Bir önceki yılın aynı dönemi ile karşılaştırıldığında, 2001 yılı Ocak-Haziran döneminde dış ticaret açığı % 71,5 oranında azalarak 2.778 milyon ABD doları olmuştur. Bu gelişmenin ardındaki başlıca neden;

- ihracat gelirlerinin % 10,2,
- bavul ticaretinin % 15,1 artması,
- ithalat harcamalarının (CIF) ise % 20 oranında azalmasıdır.

Diğer taraftan, 2001 yılı Ocak-Haziran döneminde, diğer mal ve hizmetler ile karşılıksız transferlerden elde edilen net gelirler % 21,8 oranında azalarak 3.308 milyon ABD doları olmuştur.

Böylelikle, 2000 yılı Ocak-Haziran döneminde 5.535 milyon ABD doları açık veren cari işlemler dengesi, 2001 yılı Ocak-Haziran döneminde 530 milyon ABD doları fazla ile sonuçlanmıştır.

1- Dış Ticaret

2000 yılı Ocak-Haziran döneminde, 1.287 milyon ABD doları tutarında **bavul ticareti** gelirinin de ilave edilmesiyle 15.556 milyon ABD doları olarak gerçekleşen **ihracat (FOB)** gelirleri, 2001 yılı Ocak-Haziran döneminde 1.481 milyon ABD doları tutarındaki **bavul ticaretinin** katkısı ile 16.881 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiştir. 2000 yılı Ocak-Haziran döneminde 926 milyon ABD doları tutarındaki **altın ithalatı** da dikkate alındığında, **ithalat (FOB)** harcamaları 25.320 milyon ABD dolarına ulaşırken, 2001 yılı Ocak-Haziran döneminde, 344 milyon ABD doları tutarındaki **altın ithalatı** da dahil olmak üzere, **ithalat (FOB)** harcamaları 19.659 milyon ABD dolarına düşmüştür.

Bu gelişmeler sonucunda, 2000 yılı Ocak-Haziran döneminde 9.764 milyon ABD doları olan **dış ticaret açığı**, 2001 yılı Ocak-Haziran döneminde % 71,5 oranında azalışla 2.778 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiştir.

(Milyon ABD doları)	Ocak-Haziran 2000	Ocak-Haziran 2001	% Değişim
İhracat FOB	15.556	16.881	8,5

Bavul ticareti	1.287	1.481	15,1
İthalat FOB	-25.320	-19.659	-22,4
Altın ithalatı	-926	-344	-62,8
Dış Ticaret Açığı	-9.764	-2.778	-71,5

2-Diğer Mal ve Hizmet Gelir ve Giderleri ile Karşılıksız Transferler

Diğer mal ve hizmet gelirleri ana başlığı altında yer alan **turizm gelirleri**, bir önceki yılın aynı dönemine göre % 19,8 oranında artarak, 3.079 milyon ABD doları olmuştur. **Faiz gelirleri** söz konusu dönemler itibariyle % 26,5 oranında artarak 1.544 milyon ABD doları olmuştur. **Diğer mal ve hizmet gelirleri** ise bir önceki yılın aynı dönemine göre % 28,7 oranında azalarak 4.035 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiştir.

Öte yandan **diğer mal ve hizmet giderleri** incelendiğinde; **faiz giderlerinin** % 26,9 oranında artmasına karşın, **turizm giderleri** % 7,8 **diğer mal ve hizmet giderleri** ise % 30,2 oranında azalmış ve sonuç olarak bu kalemler sırasıyla 3.688, 940 ve 2.689 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiştir.

2001 yılı Ocak-Haziran döneminde, **karşılıksız transferler** kalemi içerisinde yer alan işçi gelirleri % 31,1 oranında azalarak, 1.552 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiştir.

B- SERMAYE HAREKETLERİ

2001 yılı Ocak-Haziran döneminde **sermaye hareketlerindeki (rezerv hariç)** gelişmeler aşağıda özetlenmiştir:

Doğrudan yatırım işlemlerinde, yurtdışında yerleşik kişilerin yurtiçinde yaptıkları net yatırım bir önceki yılın aynı dönemine göre 1.187 milyon ABD doları artarak 2.016 milyon ABD doları olarak gerçekleşirken; yurtiçinde yerleşik kişilerin yurtdışında yaptıkları net yatırım 326 milyon ABD doları azalarak 333 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiştir. Sonuç itibariyle, **doğrudan yatırımlar** net 1.683 milyon ABD doları giriş göstermiştir.

Portföy yatırımları kalemine ilişkin gelişmeler incelendiğinde; uluslararası sermaye piyasalarından, 2000 yılı Ocak-Haziran döneminde 4.014 milyon ABD doları tutarında **tahvil ihracı yoluyla net borçlanma gerçekleştirilirken**, 2001 yılı Ocak-Haziran döneminde 169 milyon ABD doları tutarında net geri ödeme gerçekleştirilmiştir.

Diğer taraftan, **menkul kıymet yatırımlarında** yurtiçinde yerleşiklerin yurtdışında menkul değer alım-satımlarının, söz konusu dönemler itibariyle sırasıyla 235 milyon ABD doları **net alım** ve 812 milyon ABD doları **net satım**la sonuçlandığı gözlenmiştir.

Buna karşın, yurtdışında yerleşiklerin net menkul değer alım-satımlarının, aynı dönemlerde sırasıyla 80 milyon ABD doları ve 3.114 milyon ABD doları net satım gösterdiği gözlenmektedir.

Sonuç olarak, **portföy yatırımları**, 2000 yılı Ocak-Haziran döneminde 3.699 milyon ABD doları net giriş, 2001 yılı Ocak-Haziran döneminde ise 2.471 milyon ABD doları tutarında net çıkışla sonuçlanmıştır.

Uzun vadeli sermaye hareketlerinde 2000 yılı Ocak-Haziran döneminde 2.202 milyon

ABD doları net giriş olurken, 2001 yılı Ocak-Haziran döneminde 1.628 milyon ABD doları net çıkış gerçekleşmiştir.

Bu başlık altında yer alan kalemlerden; **Uzun vadeli döviz kredisi kullanımları** 8.431 milyon ABD dolarından 5.091 milyon ABD dolarına düşmüş olup, söz konusu azalış, diğer sektörlerin, bankaların ve genel hükümetin borçlanmasıyla 1.549, 1.039 ve 752 milyon ABD dolarlık azalıştan kaynaklanmıştır.

Anapara geri ödemeleri 2001 yılı Ocak-Haziran döneminde, 6.550 milyon ABD dolarından 6.756 milyon ABD dolarına çıkmıştır.

Kredi mektuplu döviz tevdiat hesaplarında, söz konusu dönemler itibariyle sırasıyla 321 milyon ABD doları ve 37 milyon ABD doları artış gözlenmiştir.

Kısa vadeli sermaye hareketleri-Varlıklar bölümünün, **verilen krediler** kaleminde 2000 yılı Ocak-Haziran döneminde 47 milyon ABD doları, 2001 yılı Ocak-Haziran döneminde ise 120 milyon ABD doları tutarlarında yurtdışına kredi açıldığı gözlenmektedir. **Bankaların yurtdışı muhabirleri nezdindeki döviz mevcutları** kaleminde, 2000 yılı Ocak-Haziran döneminde 189 milyon ABD doları azalış, 2001 yılının aynı döneminde 639 milyon ABD doları artış gözlenmiştir.

Kısa vadeli sermaye hareketleri-Yükümlülükler toplam olarak incelendiğinde, 2000 yılı Ocak-Haziran döneminde 1.907 milyon ABD doları artış, 2001 yılı Ocak-Haziran döneminde ise 5.416 milyon ABD doları azalış gözlenmiştir. Bunun içerisinde, **Bankalarca sağlanan krediler** kaleminde 2000 yılı Ocak-Haziran döneminde net 1.384 milyon ABD doları kullanım gerçekleşirken, 2001 yılı Ocak-Haziran döneminde 2.794 milyon ABD doları geri ödeme gerçekleşmiştir.

Diğer sektörlerle ait **Ticari krediler** kaleminde 2000 yılı Ocak-Haziran döneminde net 1.032 milyon ABD doları kullanım, 2001 yılı Ocak-Haziran döneminde ise net 1.069 milyon ABD doları geri ödeme gerçekleşmiş; **Nakit döviz kredilerinde** 2000 yılı Ocak-Haziran döneminde net 187 milyon ABD doları geri ödeme, 2001 yılı Ocak-Haziran döneminde ise net 180 milyon ABD doları kullanım gerçekleşmiştir. Sonuç olarak, **kısa vadeli yükümlülükler** kapsamında yer alan **sağlanan krediler** kalemi, sırasıyla 2.267 milyon ABD doları net kullanım ve 4.649 milyon ABD doları net geri ödeme göstermiştir.

Mevduat hesapları, 2000 yılı Ocak-Haziran döneminde 360 milyon ABD doları azalmış, 2001 yılı Ocak-Haziran döneminde de, özellikle, yurtdışında yerleşik bankaların bankalar nezdindeki hesaplarında gözlenen azalışa bağlı olarak 767 milyon ABD doları tutarında azalış göstermiştir.

C- REZERV HAREKETLERİ

Resmi rezervler 2000 yılı Ocak-Haziran döneminde 2.170 milyon ABD doları artarken, 2001 yılı Ocak-Haziran döneminde 4.694 milyon ABD doları azalmıştır.